

**КАРЛОВСКИ ТЪРГОВЦИ
ОТ НАЧАЛОТО НА 60-ТЕ ГОДИНИ НА XIX В.¹**

Александър ЗЛАТАНОВ

Received: 5.10.2021

Available online: 1.12.2021

***Abstract:** The town of Karlovo is one of the centers adjacent to the Balkan Mountains, which experienced rapid economic, cultural, educational and demographic development in the nineteenth-century Ottoman Rumelia. A number of circumstances determine this multifaceted development. The specific geographical and climatic conditions, as well as the fact that the Karlovo's Non-Muslim population had almost no land, turned the city into a developed proto-industrial and craft center from the 1820s onwards. A particularly important place in the economic development of the regional center from the beginning of the 19th c. was occupied by the textile crafts, which from the 1840s would even develop into a large proto-industrial textile manufacturing in the Ottoman Balkans. Those factors were the prerequisites for the emergence of a successful small trade and entrepreneurial class in Karlovo from the early 1830s trading with those locally made textile goods. The high quality textile raw materials and finished products from Karlovo soon began to be sold very successfully in the major domestic Ottoman markets and fairs, even in Wallachia and beyond. The main goods that "come out" of Karlovo were: braids, wool, bags, yarn, baize, frieze, socks, candles, tallow, rose oil, i.e. The label "Karlovo's products" became synonymous of high quality in the Ottoman markets, and that of Karlovo's merchants – as one of the most honest ones. Thus, from the 1830s until the Liberation in 1878, Karlovo's merchants developed a dense network of trade links with important economic points and cities along the Danube, throughout Rumelia, and beyond the Ottoman Empire. The present contribution focuses on several unknown Karlovo's trade notebooks from the middle of the 19th c., found in the State Archive – Plovdiv. The notebooks of Karlovo's merchant operating in the Ottoman capital date in the period 1862–1863 and illustrate a successful entrepreneurial activity of considerable capacity.*

---

¹ Изследването е реализирано благодарение на Национална програма „Млади учени и постдокторанти“ към МОН, осъществявана в Института за исторически изследвания при Българската академия на науките.

The network of associates and suppliers is located mainly in Karlovo, its region and the port town of Tulcea, which increased the efficiency and frequency of the deliveries, as well as their planning. Characteristic features of the merchants are the not very large turnovers and amounts in its activity, as well as the great variety of goods transported and sold in the Ottoman capital. This showed significant flexibility, resourcefulness and quick decision-making in an uncertain market environment.

Key words: Karlovo, Karlovo's merchants, 19th century, trade, textile production, textile crafts, wool, proto-industrialization

JEL: N33, N73, N93, O14

Подбалканският град Карлово е един от възрожденските центрове долепени до Стара планина, които преживяват бурно стопанско, културно, просветно и демографско развитие през XIX в. Редица обстоятелства обуславят това многостранно развитие. Като такива могат да се посочат, например, специфичните географски и климатични условия. Наличието на пълноводна река и защитеността на града от Балкана. Демографският ръст, характерен и за останалата част на Османската империя, особено след 1820 г. (Karpat, 1985, pp. 107-122; Pailaret, 1997, pp. 19-21). Ролята на Карлово като регионален център на османската административно-териториална единица нахия Гьопса и близостта до областния търговско-икономически и административен център Филибе. Всичко това, както и фактът, че карловските жители, най-вече християните, почти не притежават земя, превръща града в развит протоиндустриален и занаятчийски център от 20-те години на XIX в. Показателен факт е, че към 1829 г. официално са отбелязани съществуващи 24 еснафски сдружения в града (Undzhiev, 1968, p. 58).

Особено важно място в стопанското развитие на подбалканския център от началото на деветнадесетото столетие заемат текстилните занаяти гайтанджийство, абаджийство, кафтанджийство и др., които от 40-те години на века дори ще се разгърнат в една мащабна протоиндустриална текстилна „промишленост“, заемайки челни места в Османската империя. Има сведения, че още през първите десетилетия на XIX в. в Карлово се е изработвал ръчноплетен гайтан, като някои автори твърдят, че именно Карлово е родното място на станалия популярен в цялата Османска империя осемнишков ръчноплетен гайтан (Aleksandrov, 1938, pp. 80-82; Fargov, 1995, p. 19; Tsonchev, 1996, p. 285). С въвеждането и разпространяването на чарковете по българските земи през 20-те и 30-те години, производството на гайтан се механизира и започва да нараства извънредно много. Засега е установено, че чарковете се появяват за първи път в Габрово, вероятно внесени от „немско“, а непосредствено след това са пренесени и в Карлово (Tsonchev, 1996, pp. 281-290). От Карлово чаркът се разпространява в целия подбалкански регион, като достига

чак до Самоков (Aleksandrov, 1938, p. 83; Undzhiev, 1968, p. 63). Тъй като производството на гайтан не включва само изплитането на крайното изделие, но и добиването и обработката на главната суровина – вълна – на местно ниво (пране, влачене и изпридане), заедно с боядисването и други съпътстващи дейности. Поради това може да се говори за истинско разделение на труда при производството на текстилните продукти още от началото на XIX в., тъй като десетки домакинства са се занимавали само с добива на вълната или изпридането и влаченето ѝ. Добитата и обработена вълна се е използвала, разбира се, и за направата на аби, шаеци, кафтани и прочие продукти. Всичко това утвърждава текстилните занаяти в Карлово, начело с гайтанджийството, като главния двигател за започващия значим икономически просперитет на града от 30-те години на XIX в.

Тези предпоставки и наблюдения се потвърждават изцяло и от друг много важен извор от разглеждания период, а именно османските данъчни и имуществени регистри (теметтуат дефтери) за град Карлово. В османския регистър от 1844-1845 г. ясно личат тези закономерности (вж. таблица 1):

Таблица 1.

**Разпределение на домакинствата в Карлово,
заети с текстилна продукция през 1844–1845 г.²**

	ОБЩО	ЗАЕТИ С ТЕКСТ. ЗАНАЯТИ	%
Мюсюлмански домакинства	552	55	9,9
Християнски домакинства	942	473	50,2

Докато едва 10% от мюсюлманското население в града е заето в текстилния отрасъл, то при християните той надминава впечатляващите 50%. През следващите две десетилетия тази тенденция ще се запази и дори ще увеличи своята тежест в полза на текстилното производство сред немюсюлманските домакинства.

Същият подробен османски регистър дава и детайлна картина на земевладенията сред карловското немюсюлманско население, където ясно се откроява фактът, че християните в Карлово на практика почти не притежават земи. Виждаме,

² Başbakanlık Osmanlı Arşivi (BOA), TMT. ML. VRD. d. 5961, f. 6-7; Öncel, F 2012, *Proto-Industrialization in the Mid-Nineteenth-Century Balkan Countryside: Textile Manufacturing in Villages of Plovdiv*, Unpublished Master's Thesis, Boğaziçi University, Istanbul, pp. 31-32.

че малко над 71% от християните не притежават никаква земя в границите на града, а още почти 16% притежават по-малко от два декара (вж. таблица 2):

Таблица 2.

Разпределение на земевладенията в Карлово, 1844–1845 г.³

	ПЛОЩ НА ЗЕМЯТА (дюнюм ⁴)						
	0	0-2	2-5	5-10	10-20	20-50	50 >
Мюсюлмански домакинства	174	280	60	20	13	2	3
%	31,5	50,7	10,9	3,6	2,4	0,4	0,5
Християнски домакинства	673	149	66	33	17	4	0
%	71,4	15,8	7	3,5	1,8	0,4	0

Както беше споменато в началото, именно относителната липса на земевладения у карловци, характерните особености на планинското градче и оформянето му в един протоиндустриален текстилен център са основните предпоставки и за появата на успешно търговско-предприемаческо съсловие в Карлово от началото на 30-те години на XIX в. Висококачествените текстилни суровини и продукти, произвеждани в Карлово, скоро започват да се пласират много успешно на големите вътрешни османски пазари и панаири, дори и във Влашко и отвъд. Основните стоки, които „излизат“ от Карлово са: гайтани, вълна, мешини, прежда, ша-яци, аби, чорапи, свещи, лой, розово масло и много други. Не след дълго, названието „карловска стока“ се превръща в синоним на високо качество на османските пазари, а това на карловските търговци – като на най-почтените⁵. Така от 30-те години на деветнадесетото столетие до Освобождението карловските търговци развиват много добра мрежа от търговски връзки с важни икономически точки и градове по поречието на река Дунав, в цяла Румелия, и отвъд рамките на Османската империя. Достатъчно е да споменем дейността на крупните карловски търговци Пулиеви (Naydenov, 2017a; Naydenov, 2017b) и Георгиеви (Glushkov, 2014), които разгръщат мощна мрежа от сътрудници и контрагенти из цяла Румелия и Влашко в този времеви отрязък.

³ Öncel, F 2012, pp. 62-64; BOA, TMT. ML. VRD. d. 5961.

⁴ 1 дюнюм = 919,3 кв. м.

⁵ Просвета, V, 23, 19 август 1906, с. 1-2.

В настоящето изложение ще се спрем на няколко неизвестни карловски търговски тефтера от средата на XIX в., открити в ДА-Пловдив – един църковен сметководен тефтер и три чисто търговски. На корицата на първия и най-стар тефтер (1842–1848) от изброените има надпис, който указва, че е спасен от унищожение от карловеца Партен Хаджи Недев, при изхвърляне на старите карловски общински архиви⁶. Това вероятно се случва през 50-те или 60-те години на XX в. След това тефтерите са предадени на друго лице от Карлово, което дарява ценните стопански извори на Държавен архив – Пловдив. Не става ясно кой е този карловец, който предава спасените тефтери, но по подписа му според мен става дума за големия карловски общественик, изследовател и краевед Христо Фъргов⁷. Тефтерите са получени едновременно в архива и са зачислени към списъка с „Частични постъпления“. Най-старият тефтер от 1842 г. е заведен под номер 322, а останалите три, които са на неизвестен търговец от 1862–1863 г. са записани под номер 323. Вероятно поради това, че сметководните книги са в списъка с „Частични постъпления“ досега не са използвани или въведени в научно обръщение.

Първият тефтер озаглавен „Тефтер на църковните темесюци“ или иначе казано на „църковните полици“, обхваща периода 1842–1848 г. В него се разкрива как карловската църква „Света Богородица“ на практика кредитира различни лица и сдружения. Страниците и записите нямат пагинация. Тефтерът е воден изключително прилежно и модерно от счетоводна гледна точка, а още на първите страници се срещат имена на известни търговци, занаятчии, еснафи и деятели на град Карлово като Райно Попович („Даскал Райна“), Тодор Пулиев, Никола Каратопраклиев, бояджийския еснаф, кожухарския еснаф („кирчиски еснаф“), дори и „Табак махале“ (Табашката махала) и др.⁸ В края на тефтера става ясно, че събраните суми през годините от кредитиране, заедно с други постъпили солидни дарения, ще се използват за началото на строежа на нов християнски храм в града през 1846 г. – църквата „Свети Никола“.

По-голям интерес представляват останалите три чисто търговски тефтера обединени под една сигнатура, които са на неизвестен карловски търговец, който е търгувал в Цариград. Сметководните книги обхващат периода януари 1862 – март 1863 г. Трите тефтера са озаглавени респективно: „Обща парична книга“⁹, „Вносна и износна книга“¹⁰ и „Каса“¹¹. От самото наличие на такъв тип тефтери

⁶ Държавен архив – Пловдив (ДА – Пловдив), Частично постъпление (ЧП) № 322, корица.

⁷ Това заключение беше категорично потвърдено и от Петя Цолева-Иванова, гл. уредник в Исторически музей – Карлово, отговаряща за архива на Христо Фъргов.

⁸ ДА – Пловдив, ЧП № 322, л. 1-2.

⁹ ДА – Пловдив, ЧП № 323, Книга I.

¹⁰ ДА – Пловдив, ЧП № 323, Книга II.

¹¹ ДА – Пловдив, ЧП № 323, Книга III.

личи доброто и детайлно познаване от страна на търговеца на първата българската книга по счетоводство от братя Караминкови и съвременното сметководене. Икономическата дейност е осчетоводявана от карловеца по модерния за времето си диплографски начин (Karaminkovi, 1850, pp. 1-10). Знаем, че Карлово е едно от местата по българските земи, където модерните търговски знания и диплографията се разпространяват успешно от средата на XIX в. (Roussev, 2015, pp. 264-265; Roussev, 2017, pp. 39-53).

Първият тефтер или „Общата парична книга“ представя сумите от търговските и кредитните операции на карловския търговец от януари 1862 до март 1863 г. по месеци, които „преминават“ през Касата, записани в по-обобщен вид. Същата информация, но в по-подробен вид се намира и в третия тефтер – „Каса“. При различните операции печалбите и загубите са детайлно вписвани. Въпреки неголемия си обем, „Общата парична книга“ очертава сравнително подробно и поименно мрежата от сътрудници и доставчици на търговеца, от които купува стока. В голямата си част сътрудниците на предприемача са карловци – най-често занаятчии, понякога и други търговци. Освен карловски сътрудници се срещат обаче и такива от региона – от Аджар (дн. Свежен), Калофер, Сопот, Сливен и пр. Тулча заема важно място в операциите на неизвестния карловец, който оперира в османската столица. Очевидно движението на различните стоки, с които търгува, по релацията Тулча – Цариград се осъществява с помощта на сътрудници, базирани в крайдунавския град, с които има „вземане-даване“. Най-често тефтера споменава имената на следните сътрудници от Тулча – Братя Лазарови, Братя Т. Стоянови, Иван Костов, Степан Гарабедов и др. Търговските връзки между Карлово и Тулча през XIX в. не бива да бъдат учудване, поради чисто географската отдалеченост на двата града. Известно е, че поне от края 40-те години нататък в Тулча се намира малка „колония“ от няколко десетки будни и предприемчиви карловски търговци и преселници, които развиват търговия и спомоществват издаването на българска възрожденска книжнина (Todorov, 2021, pp. 54, 117). Няма как да не се предположи, че карловските изселници в Тулча, занимаващи се с търговия, очевидно поддържат лични и професионални контакти с родното Карлово. Тези връзки е много вероятно да са се използвали двустранно в търговската дейност и на едните, и на другите.

„Общата книга“ показва и друг важен елемент от предприемчивостта на карловеца. Това, че търговецът е давал немалко кредити на своите сътрудници и други лица при различни лихви. Подробният преглед откроява, че месечните постъпления в касата от цялата търговско-кредитна дейност на предприемача често

надхвърлят 10 000 гроша¹². В някои случаи в касата се натрупват за кратко и суми над 100 000 гроша, което сочи, че развиваната стопанска дейност не е толкова малка¹³.

Вторият тефтер на карловеца – „Вносна и износна книга“ – се фокусира пряко около дейността му в Цариград. В сметководната книга са вписвани какви стоки търговеца внася в османската столица и в какво количество. Описват се разносните по доставката и пласирането на стоката, както и нейното оценяване, за да се открие чистата печалба от всяка пристигнала и реализирана на пазара стока. В някои записи се упоменават подробно и контрагентите в Цариград, измежду които се продава стоката. Не бива да се изненадваме, че най-вносяната и продавана стока в османската столица от този търговец през 1862–1863 г. са карловските и калоферските осем и дванайсетнишковы гайтани. Или както ги наричат търговците – „осмак“ и „дванайсетак“. Точно през 60-те години на XIX в. в Карлово работят вече около 2000 гайтанджийски чарка, които произвеждат повече от 265 000 оки¹⁴ гайтан годишно (Aleksandrov, 1938, pp. 80-91; Fargov, 1995, p. 19). Заедно със съседните селища Сопот и Калофер, където текстилният отрасъл също се явява основен поминък, са разположени други ок. 1700 гайтанджийски чарка. Регионът заема без преувеличение челното място по производство на гайтанена продукция в Османската империя през 60-те и 70-те години на XIX в. Така гайтанджийските чаркове само в трите балкански селища – Карлово, Сопот и Калофер (общо ок. 3700) – се равняват на над 61 % от всички чаркове в Европейската част на Османската империя (Pailaret, 1983, pp. 347-350).

Например, през януари 1862 г. в Цариград карловският търговец купува и внася карловски гайтани (от карловеца М. Стойков) както следва: 460 топа осмак и 223 топа дванайсетак, както и 90 топа калоферски дванайсетак плюс 6 топа тройка (тринишков гайтан). Цената на карловския гайтан в Цариград варира между 2 и 3 гроша за топ. Когато стоката се продава изцяло месеци по-късно, чистата печалба възлиза на 4385,5 гроша¹⁵. Отново през юли същата година се внасят още 1210 топа гайтан дванайсетак от Калофер, които се продават успешно¹⁶. Интензитетът на тези успешни сделки с карловски и калоферски гайтан не намалява и се срещат най-често в записите до самия край на сметководната книга, макар и чистите печалби от тяхната продажба в известна степен да намаляват с течение на времето. Другите стоки, които много често се изнасят за

¹² ДА – Пловдив, ЧП № 323, Книга I, л. 3-4; 6; 10; 23; 37.

¹³ ДА – Пловдив, ЧП № 323, Книга III.

¹⁴ 1 ока = 1,282 кг.

¹⁵ ДА – Пловдив, ЧП № 323, Книга II, л. 1.

¹⁶ ДА – Пловдив, ЧП № 323, Книга II, л. 4.

продан от Карлово в Цариград от нашия търговец са вълната и абите. Вълната не се търгува скъпо, но винаги се продава¹⁷, докато абите реализират значителни приходи и затова се изпращат редовно към османската столица¹⁸. Тефтерът показва, че освен текстилната продукция като вълната, преждата, абите, гайтаните и шаящите, се търгуват, разбира се, и други стоки на Босфора. През март-юни 1862 г. карловецът осъществява много успешна сделка, като продава в Цариград 30 пелета пастърма и 322 шкембета лой на двама турци за немалката сума от 50 124,5 гроша, при които след приспадналите разходи чистата печалба възлиза на малко над 41 000 гроша. Стоката е изпратена до нашия търговец в Цариград от някой си карловец на име Хаджи Добри Христов¹⁹. Отново през същите месеци са продадени и 17 каци карловски свещи на цариградските пазари за 16 130,5 гроша с чиста печалба 12 157,25 гроша²⁰. Лойта и свещите се появяват и в следващи сделки. Конци, чорапи, игли, тел, чаши, калеври, бяла дъвка и мн. др. допълват разнообразните стоки, които се продават от карловския предприемач в Цариград²¹. Успешните сделки със споменатите стоки от Карлово и региона, макар и реализирани не веднага на цариградските тържища в периода 1862–1863 г., а за период от по няколко месеца, показват една успешна стопанска дейност. Печалбите от тези сделки възлизат най-често между 7000 и 18 000 гроша чиста печалба, но както видяхме понякога надхвърлят и 40 000 гроша.

В тефтерите на карловския търговец се откри, във вметнат лист, и много интересна митническа тарифа на стоките, които минават през цариградската митница Карагюмрюк от юни 1862 г. Митницата в Карагюмрюк, която се е намирала в централната и най-важна част на Истанбул – Фатих – е единствената митница до първите десетилетия на XX в., която приема, облага и разпределя всички присигнали сухопътни стоки в османската столица. Тоест всички кервани със стока са били насочвани към това място. Освен това, митницата контролирала и имиграцията между Анадола и Румелия. Митническата тарифа дава ценна информация за размера на митата, с които са облагани стоките, влизащи в столицата. Разбираемо, карловският търговец е записал митата на текстилните стоки, които заемат най-голям дял в дейността му (вж. таблица 3):

---

¹⁷ ДА – Пловдив, ЧП № 323, Книга II, л. 4.

¹⁸ ДА – Пловдив, ЧП № 323, Книга II, л. 5; 7-8.

¹⁹ ДА – Пловдив, ЧП № 323, Книга II, л. 2.

²⁰ ДА – Пловдив, ЧП № 323, Книга II, л. 3.

²¹ ДА – Пловдив, ЧП № 323, Книга II, л. 10-11.

Таблица 3.

**Митническа тарифа на стоките, които минават
през Карагюмрук, Цариград, юни 1862 г.²²**

СТОКА	КОЛИЧЕСТВО	ТАРИФА (грошове)
Тефтици	Топ	4,26
Черни аби	Топ	2,93
Марашки аби	Топ	3,46
Гайтан	Топ	2,10
Чорапи филиб. дермендж.		7,55
Терлици	Тесте	2,13
Шаяк	Лакът	26

В обобщение трите разгледани търговски тефтера на неизвестния карловски търговец от 1862–1863 г. показват една успешна предприемаческа дейност от не много малък калибър. Мрежата на сътрудниците и доставчиците са локализирани основно в родното Карлово и региона, което повишава ефективността и честота на доставките, както и планирането им. Характерен белег за неизвестния карловски търговец са не много големите обороти и суми в неговата дейност, а също така и голямото разнообразие на транспортираните и продавани стоки в османската столица. Това от своя страна показва голяма гъвкавост, съобразителност и бързо вземане на решения в несигурна пазарна среда. Същите белези са характерни и за български търговци от този калибър в Подбалканските селища и центрове, опериращи в османския икономически контекст. Счетоводството в разгледаните търговски книги е водено образцово по модерния за времето диплографски начин, което показва една висока образованост и култура на търговеца. Важна точка в търговските дейности на търговеца из Румелия се явява и Тулча, който освен добрите лични и професионални връзки с Карлово, през 60-те години става все по-важен стопански и културен център (Todorov, 2021, pp. 73-133).

Предпоставките, които превръщат град Карлово в протоиндустриален център на текстилното производство след 30-те години на XIX в. закономерно дават и нужния тласък за появата на търговско-предприемаческо съсловие. Взаимовръзката е очевидна. Текстилният отрасъл в града се разраства с все по-бързи темпове и вече през 60-те и 70-те години е в своя пик – Карлово и региона имат водеща роля в Европейските провинции на Османската империя в тази сфера,

²² ДА – Пловдив, ЧП № 323, Книга I, вметнат лист.

както беше споменато. Разгледаните търговски книги от 1862–1863 г. показват недвусмислено тези икономически реалности. Затова най-често срещаните и успешно продавани стоки от Карлово, които се търгуват в османската столица от нашия търговец са тъкмо текстилните – гайтан, шаяк, аба, вълна, прежда, чорапи и т.н. Със своето високо качество, те се разпространяват много успешно по османските пазари, тържища и панаири.

Същата плътна картина за огромното значение и мащабите на търговията с текстилните изделия от Карлово през XIX в. може да бъде открита и в редица други разнородни карловски сметководни и бакалски тефтери. В Общински Исторически музей – Карлово се пазят множество подобни тефтери, които обемат отрязъка от 30-те до 80-те години на XIX в.²³ Много от тях също са водени по модерен счетоводен начин, което още веднъж доказва, че търговската модерност навлиза успешно в Карлово в този период. Карловските текстилни продукти заемат и ключово място в търговията и връзките на търговското съдружие „Пулиеви – Георгиеви“ още от самото му основаване през 1839 г., както става ясно от най-ранния запазен търговски тефтер на Евлоги Георгиев от 1839 г.²⁴

В последна сметка може да се заключи, че появата на една успешна, модерна и напредничава търговска прослойка в град Карлово, макар и неголяма, която търгува на различни вътрешни и международни пазари, основно с карловски суровини и продукция, се явява един от факторите не само за стопанското, но и за културното и просветното въздигане на подбалканския град, чийто най-голям пик е през 60-те и 70-те години XIX в.

---

²³ Общински Исторически музей – Карлово, Инв. № 92, 94, 95, 100, 107, 108, 114, 119, 120, 121, 123, 130 и др. За съжаление сред тях не се откриха данни за друг карловски търговец от нач. на 60-те години, за да се направи по-детайлна съпоставка.

²⁴ Общински Исторически музей – Карлово, Инв. № 113, л. 1-2; 3-5; 8-9; 10-13; 18-19; 25; 27-29; 30; 31-33; 36-38; 42-44; 47; 49-51; 53-54; 57-58; 59-61; 64-66; 67-69; 93-94; 95-96; 101-103; 111-113; 118-119; 129-131; 148-149; 151-152; 166-169; 181-184; 192-194.

REFERENCES:

- Aleksandrov, V 1938, *Through the Karlovo's history*. Sofia: Pechatnica P.K. Ovcharov. [Александров, В 1938, *Из историята на град Карлово*. София: Печатница П.К. Овчаров].
- Glushkov, H 2014, *Evlogi and Hristo Georgievi. Life and activity*. 2nd edition, Karlovo: "Rotary Club Karlovo". [Глушков, Х 2014, *Евлоги и Христо Георгиеви. Живот и дейност*. Второ издание, Карлово: „Ротари Клуб Карлово“].
- Tsonchev, P 1996, *From the Economic past of Gabrovo*. Monographic research, 2nd edition, Gabrovo: Kolonel. [Цончев, П 1996, *Из стопанското минало на Габрово*. Монографични изследвания. Второ издание, Габрово: Колонел].
- Fargov, Hr 1995, *Karlovo – Past, present and future*. Karlovo: Karlovska tribuna. [Фъргов, Хр 1995, *Карлово – Минало, настояще, бъдеще*. Карлово: Карловска трибуна].
- Karaminkovi, 1850, *Diplography or how to keep accounting books from Stoyan and Hristo Karaminkovi*. Tsarigrad: Pechatnitsata na Tsarigradski vestnik. [Караминкови, 1850, *Диплография или как ся дръжат търговски книги от Стояна и Христа Д. Караминковы*. Цариград: Печатницата на Цариградски вестник].
- Karpat, K 1985, *Ottoman Population 1830–1914. Demographic and Social Characteristics*. Madison: University of Wisconsin Press.
- Naydenov, I 2017a, *Pulievi's entrepreneurial activity between tradition and modernity (commercial practices and strategies during the Bulgarian National Revival period)*, Unpublished PhD Thesis, Sofia University "St. Kliment Ohridski", Sofia. [Найденов, И 2017, *Предприемаческата дейност на братя Пулиевци между традицията и модерността (търговски практики и стратегии през епохата на Възраждането)*, Непубликувана дисертация, СУ „Св. Климент Охридски“, София].
- Naydenov, I 2017b, 'Commercial Entrepreneurship during the Bulgarian National Revival Period: the Case of Pulievi Brothers (1839–1869)', *Proceedings of CEHR*, vol. II, pp. 343-355. [Найденов, И 2017, „Търговското предприемачество през епохата на Възраждането: Примерът на братя Пулиевци (1839–1868)“, *Известия на Центъра за стопанско-исторически изследвания*, Т. 2, с. 343-355].
- Öncel, F 2012, *Proto-Industrialization in the Mid-Nineteenth-Century Balkan Countryside: Textile Manufacturing in Villages of Plovdiv*, Unpublished Master's Thesis, Boğaziçi University, Istanbul.
- Pailaret, M 1983, 'The Decline of the Old Balkan Woolen Industries, c. 1870–1914', *Vierteljahrschrift für Sozial- und Wirtschaftsgeschichte*, vol. 50, no. 3, pp. 330-362.
- Pailaret, M 1997, *The Balkan Economies c. 1800–1914. Evolution without development*. Cambridge: Cambridge University Press.

Roussev, I 2015, *The Commercial Modernization during the Bulgarian National Revival period (18th – 19th) centuries as a Culture and as a Practice*. Veliko Turnovo: Rovita. [Русев, И 2015, *Търговската модерност на Българското възраждане като култура и практика. Изследване и извори*. Велико Търново: Ровита].

Roussev, I 2017, 'Diversity in the Spread of Modern Economic Culture among Bulgarians during the Bulgarian National Revival period (18th–19th Centuries)', *Proceedings of CEHR*, vol. II, pp. 39-52. [Русев, И 2017, „Разнообразие в разпространението на модерната стопанска култура по българските земи през Възраждането (XVIII–XIX в.)“, *Известия на Центъра за стопанско-исторически изследвания*, Т. 2, с. 39-52].

Todorov, N 2021, *Honest and Faithful people. The Bulgarian community in Tulcea during the Reviva*. Yambol: Tendril. [Тодоров, Н 2021, *Честни и верни хора. Българската общност в Тулча през Възраждането*. Ямбол: Тендрил].

Undzhiev, I 1968, *Karlovo. Town's history up to 1878*. Sofia: Izdatelstvo na BAN. [Унджиев, И 1968, *Карлово. История на града до Освобождението*. София: Издателство на БАН].

Statue of the new Measures, Kilos and Scales, 1870. Tsarigrad: A.H. Boyadzhiiyan. [Закон за новите мерки, кила и теглилки, 1870. Цариград: А.Х. Бояджиян].

Correspondence address:

Aleksandar Zlatanov – PhD

Bulgarian Academy of Sciences, Institute for Historical Studies,

Department of Auxiliary Sciences of History and Informatics

52 Shipchenski Prohod Blvd., Bl. 17, 1113 Sofia

Tel.: (+359 2) 870 85 13

E-mail: alzlatanov@abv.bg

Web of Science Researcher ID: ABA-7202-2020

Publons: <https://publons.com/researcher/ABA-7202-2020/>

ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-2634-2661>